

Klokkelezen

Klokkelezen voor het derde leerjaar volgens de visie van het
GO!

Een complete leerlijn klokkelezen voor het derde leerjaar,
met lessen, oefeningen en evaluatie op maat.

Inhoudstafel

1. Inleiding.....	2
2. Didactische visie op kloklezen.....	5
3. Jaaroverzicht & leerlijn derde leerjaar.....	8
4. Instructieaanpak per leerdoel.....	14
5. Lesopbouw per maand (september - juni).....	20
6. Lesfiches.....	24
6.1. Lesfiches september.....	24
7. Dagstarters.....	32
7.1. Dagstarters september.....	32
8. Huistaken.....	37
8.1. Huistaken september.....	37
9. Evaluatie & observatie (september - juni) (volledige pakket)	
10. Bijlagen (volledige pakket)	
• Klokmodellen	
• Kloklezen hulpkaarten	
• Klokkaartjes	
• Werkbladen en correctiesleutels per maand	
• Hoekenwerk per maand	
• Verschillende spelvormen	
• Bewegend leren	
11. Extra's	
• Verschillende spelvormen	
• Bewegend leren	
• Links naar digitale klokken en oefenapps	
• Uurroosters, TV-gidsen, schema's (authentiek materiaal)	

1. Inleiding

Doel van deze handleiding

Deze handleiding biedt leerkrachten van het derde leerjaar een volledig uitgewerkt aanbod voor kloklezen, afgestemd op de vernieuwde visie van het GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Ze is bedoeld als praktisch werkinstrument voor wie het kloklezen op een doordachte, motiverende en functionele manier wil aanpakken binnen de klascontext.

De handleiding bevat:

- Een jaarplanning van lessen, dagstarters en huistaken;
- Een driedelige focus: decoderen, interpreteren en tijd meten;
- Instructietips en differentiatiemogelijkheden;
- Concreet oefenmateriaal en correctiesleutels;
- Evaluatie-instrumenten.

Doelgroep

- Leerkrachten derde leerjaar (leerplan Wereldoriëntatie – domein Tijd)
- Zorgleerkrachten of ondersteunde leraren (bij verlengde instructie of remediëring)
- Leerlingen van 8-9 jaar, met verschillende voorkennis uit het tweede leerjaar

Waarom deze aanpak?

Uit jarenlang praktijkonderzoek en feedback van leerkrachten blijkt dat de traditionele aanpak van kloklezen, die start met complexe, relatieve tijdsaanduidingen (zoals "twintig voor drie"), voor veel leerlingen verwarrend en demotiverend is. In tegenstelling tot die klassieke aanpak stelt het GO! een logischer leertraject voor, waarin eerst de absolute tijd via digitale en analoge klokken wordt aangebracht, vóór er wordt overgegaan naar relatieve tijdsaanduidingen.

Deze aanpak:

- Sluit aan bij de huidige leefwereld van kinderen (digitale toestellen, 24-uursnotatie);
- Is minder abstract en beter te vatten voor jonge leerlingen;
- Legt meer nadruk op begrip, interpretatie en tijdsbesef, i.p.v. enkel 'juist aflezen';
- Vermijdt onnodige complexiteit zoals "20 over het halfuur";
- Zet pas later in op relatieve lezing ("kwart voor", "kwart over", enz.), wanneer het kind daartoe rijp is.

Samenhang met het leerplan

Deze handleiding ondersteunt de realisatie van de doelen uit:

- **Wereldoriëntatie (domein Tijd):** tijdsbesef, tijd meten, kloklezen, plannen;
- **Wiskunde – Meten:** rekenen met tijdseenheden (minuten, uren), tijdsduur bepalen.

Ze integreert ook functionele taalontwikkeling en redeneren:

- Leerlingen formuleren tijdsaanduidingen;
- Ze verklaren hun redeneringen (luidop denken, redeneren, plannen).

Waarop ligt de nadruk in deze handleiding?

De handleiding combineert drie onlosmakelijke componenten:

1. Decoderen (juist aflezen)

- Zowel digitaal als analoog
- Startend met absolute tijdsuitdrukking: bv. "Het is 9 uur 20"
- Later ook: kwart over, kwart voor, half

2. Interpreteren (betekenis geven)

- Activiteiten koppelen aan tijd (bv. "We eten om 12u")
- Tijd kunnen inschatten ("Kan ik op tijd zijn?")
- Tijd in de juiste volgorde plaatsen

3. Meten (tijd rekenen)

- Hoeveel tijd zit er tussen X en Y?
- Hoeveel tijd tot de pauze?
- Probleemoplossend denken met tijd

Praktische structuur doorheen het jaar

De handleiding biedt:

- 60 lessen kloklezen met instructie en differentiatie
- 160 dagstarters (elke lesdag één korte klokopdracht) (uitbereidingspakket)
- 40 huistaken (1 per week) (uitbereidingspakket)
- Spelvormen en hoekenwerkideeën
- Evaluatie- en observatieformulieren

Elke maand behandelt één of meerdere leerdoelen. De overgang naar relatieve tijd gebeurt pas in het tweede semester.

Didactische hulpmiddelen

De handleiding maakt gebruik van:

- Analoge én digitale klasuurwerken (zichtbaar, synchroon)
- Beamer/instructieklok (digibord)
- Duo-klokjes voor partnerwerk
- Klokkaarten, tijdsstrips, rekenkaartjes, enz.

De rol van de leerkracht

De leerkracht:

- Creëert dagelijkse oefenkansen;
- Denkt luidop om het redeneren rond tijd te modelleren;
- Stimuleert taal bij tijd ("Hoe weet je dat het 14u15 is?");
- Differentieert via tempoverschillen, materialen en begeleiding;
- Houdt focus op begrip en toepassing, niet louter juist aflezen.

2. Didactische visie op kloklezen

1. Kloklezen is méér dan cijfers aflezen

Kloklezen wordt vaak herleid tot het puur aflezen van cijfers op een klok, maar dat doet de complexiteit van deze vaardigheid geen recht. Kloklezen is:

- een cognitieve vaardigheid: het vraagt redeneren, plannen, combineren;
- een functionele vaardigheid: het heeft directe toepassingen in het dagelijks leven;
- een taalvaardigheid: het vraagt precieze en contextgebonden taal om tijdsaanduidingen te begrijpen en verwoorden;
- een meetvaardigheid: het gaat over tijdseenheden, schattingen, verschillen en duur.

Daarom moet kloklezen geleidelijk, systematisch en betekenisvol worden opgebouwd.

2. Van concreet naar abstract

De opbouw van deze handleiding volgt het concreet-iconisch-symbolisch model (CIS):

Fase en werkwijze:

- **Concreet**
Klokmodel met wijzers, activiteiten koppelen aan tijdsmomenten
- **Iconisch**
Tekeningen van klokken, digitale tijd op scherm, tijdlijnen
- **Symbolisch**
Cijfers, tijdsaanduidingen in 24-uurnotatie, opgaven met tijd

Elke les bevat elementen uit minstens twee fasen om de transfer te ondersteunen.

3. Stapsgewijze opbouw

De leerlijn is opgebouwd in 6 fasen:

Fase en leerinhoud:

- Volle uren (digitaal én analoog)
- Halve uren
- Kwartieren (kwart voor/kwart over)
- Tien en vijf minuten (voor en over)
- Combinatievormen ("tien voor half", "vijf over het halfuur") – optioneel
- Tijd meten: duur berekenen, verschil bepalen, planning maken

Let op: De handleiding kiest er bewust voor om relatieve tijd (zoals "tien voor drie") pas later te introduceren, wanneer leerlingen voldoende inzicht en zelfvertrouwen opgebouwd hebben met absolute tijd.

4. Dagelijks oefenen in kleine dosissen

Uit onderzoek blijkt dat leerlingen kloklezen niet onder de knie krijgen door één of twee intensieve lessenreeksen. Dagelijkse, korte herhaling in verschillende contexten (via dagstarters, spelvormen of opdrachten) is cruciaal.

Daarom voorziet deze handleiding:

- Dagelijkse dagstarters (2-5 min.);
- Wekelijkse herhalingsmomenten;
- Zichtbaarheid van klokken in het klaslokaal en schoolgebouw.

5. Denken luidop en taal geven aan tijd

Kinderen leren tijdsbesef niet enkel via klokken, maar ook door taal:

- Taal van volgorde: eerst – daarna – op het einde
- Tijdsaanduidingen: om 8 uur – tot 9 uur – vanaf 10u30
- Redeneertaal: “Ik zie dat de grote wijzer op de 6 staat, dus het is half ...”

Leerkrachten stimuleren dit door modelling (denken luidop), het stellen van open vragen en het bieden van taalsteun (bv. tijdskaartjes, schema's, tijdlijnen).

6. Differentiatie: iedereen telt mee

Niet alle leerlingen starten met dezelfde voorkennis. Daarom bevat elke les:

- Een basisaanpak voor de hele groep;
- Verlengde instructie voor wie nood heeft aan extra uitleg;
- Verrijkingsoefeningen of doordenkers voor snellere leerlingen;
- Optionele spelvormen en partneropdrachten voor extra herhaling.

Differentiatie gebeurt op vlak van:

- Ondersteuning (meer/minder begeleid)
- Tijdsduur
- Abstractieniveau (bv. concreet → visueel → abstract)
- Complexiteit van de tijdsaanduiding

7. Functionele toepassing staat centraal

Leerlingen zien het nut van kloklezen als ze het mogen toepassen in échte situaties:

- Planningen maken (wat doen we wanneer?)
- Tijdsduur inschatten (“Hoe lang duurt de speeltijd?”)
- Problemen oplossen met tijd (“Kom ik op tijd als ik om 8u vertrek?”)

Daarom bevatten de lessen ook:

- Klasplanningen
- Situatieschetsen (bv. dagplanning, doktersafspraak)
- Rollenspelen (“Jij bent de buschauffeur...”)

8. Cyclisch: herhalen en verdiepen

Kloklezen vergt veel herhaling én opbouw in moeilijkheid. Elke fase wordt:

- Ingeleid via instructieles;
- Herhaald via dagstarters;
- Toegepast in contexten en oefeningen;
- Periodiek geëvalueerd en geremedieerd.

De leerstof keert dus telkens in cycli terug, steeds met iets meer complexiteit of toepassing.

9. Aandacht voor evaluatie

Evalueren gebeurt:

- Formatief: via observatie, mondelinge reflectie, oplossingsstrategie
- Summatief: via toetsmomenten na enkele lesfasen

Bij evaluatie wordt niet enkel gekeken naar het juiste antwoord, maar ook naar:

- Redeneervaardigheden
- Inzicht in tijdsduur
- Gebruik van klokmodellen of hulpmiddelen

De handleiding bevat observatieroosters en formatieve checklists.

3. Jaaroverzicht & leerlijn

In dit hoofdstuk krijg je als leerkracht een volledige jaarplanning van alle leerdoelen, lessen, dagstarters en huistaken rond kloklezen in het derde leerjaar. De planning is realistisch opgebouwd en houdt rekening met:

- het tempo van een gemiddeld derde leerjaar;
- herhaling van leerinhouden uit het tweede leerjaar;
- een geleidelijke uitbreiding naar meer complexe tijdsaanduidingen;
- momenten van consolidatie en evaluatie.

De leerlijn is cyclisch opgebouwd: onderwerpen keren herhaaldelijk terug in verschillende contexten, met toenemende moeilijkheidsgraad.

Jaaroverzicht

<i>periode</i>	<i>focus</i>	<i>nieuwe leerstof</i>	<i>herhaling / verdieping</i>
<i>september</i>	start en opfrissing hele en halve uren	halve uren	hele uren
<i>oktober</i>	halve uren, kwartieren (voor/over) en verschil digitaal/analoog	kwart voor/over	halve uren
<i>november</i>	herhalen uren, halve uren, kwartieren en tijd combineren	geen nieuwe leerstof	hele, halve uren en kwart voor/over
<i>december</i>	tijd combineren	geen nieuwe leerstof	hele, halve uren en kwartieren
<i>januari</i>	Tien minuten (voor/over)	tien voor/over	voorgaande leerstof
<i>februari</i>	Vijf minuten voor/over	vijf voor/over	tien voor/over
<i>maart</i>	Kloklezen tot op de minuut (analoog & digitaal)	minuten	vijf voor/over
<i>april</i>	Tijd meten en vergelijken	tijd tussen twee tijdstippen	volledige herhaling analoog/digitaal
<i>mei</i>	Functioneel tijdsgebruik	dagplanning verschil	tijd tussen twee tijdstippen
<i>juni</i>	Evaluatie en spelvormen	geen nieuwe leerstof	Integrale herhaling

Fase 1: Start & opfrissing hele en halve uren (september)

- **Leerdoelen:**
 - De leerlingen herhalen het lezen en noteren van hele uren op een analoge en digitale klok.
 - De leerlingen kunnen halve uren correct aflezen op een analoge en digitale klok.
 - De leerlingen kennen het verschil tussen “hele” en “halve” uren.
- **Werkvormen:**
 - Oefeningen op papier: hele en halve uren lezen en tekenen.
 - Werken met echte of oefenklokken (wijzers draaien en benoemen).
 - Spelletjes zoals klokbingo, kloktikkertje of memory met hele en halve uren.
 - Startquiz of “wat weet je nog?” om voorkennis in kaart te brengen.
- **Aandachtspunten:**
 - Check de basiskennis van alle leerlingen: sommigen hebben nog gaten in hele uren.
 - Blijf duidelijke verbanden leggen tussen analoog en digitaal.
 - Stimuleer actieve deelname door leerlingen zelf de wijzers te laten zetten en uitleggen.
 - Werk differentiëren voor snelle leerlingen (bv. met kwartieren) en trage leerlingen (eerst goed hele uren oefenen).

Fase 2: Kwartieren (voor/over), digitaal/analoog (oktober)

- **Leerdoelen:**
 - De leerlingen lezen en noteren kwart voor en kwart over op een analoge klok.
 - De leerlingen kunnen kwart voor/over omzetten naar digitale tijd en omgekeerd.
 - De leerlingen herhalen halve uren.
- **Werkvormen:**
 - Invuloefeningen op werkblad
 - Oefeningen met wijzerklokken (manipulatief materiaal)
 - Analoog/digitaal memory.
- **Aandachtspunten:**
 - Zorg dat ze kwart voor niet verwarren met kwart over.
 - Benadruk dat digitaal 7:15 gelijk is aan kwart over 7, enz.
 - Laat hen klokken zelf draaien en “vertellen” om actief te oefenen

Fase 3: Kwartieren en tijd combineren (november)

- **Leerdoelen:**
 - De leerlingen kunnen meerdere tijdstippen in een dag combineren en benoemen.
 - De leerlingen herhalen hele, halve uren en kwart voor/over.
- **Werkvormen:**
 - Tijdsvolgorde-oefeningen (plaatjes of tekstjes op volgorde leggen).
 - Schema's van een dag invullen met tijden.
 - Duo-oefeningen: samen tijdstippen vinden en noteren.
- **Aandachtspunten:**
 - Let op correcte volgorde bij "voor" en "over".
 - Help zwakkere leerlingen door duidelijke visuele ondersteuning te bieden.

Fase 4: Tijd combineren (december)

- **Leerdoelen:**
 - De leerlingen kunnen kloklezen in combinatie met een volledige dagindeling.
 - De leerlingen herhalen hele, halve en kwarturen.
- **Werkvormen:**
 - Dagindeling invullen (op papier of bord).
 - Zoek de fout: foutieve klokken en beschrijvingen corrigeren.
 - Rollenspel: planning van een dag spelen of vertellen.
- **Aandachtspunten:**
 - Zorg dat ze bij een planning zowel analoog als digitaal kunnen toepassen.
 - Herhaal moeilijke kwartieren en halve uren in context.

Fase 5: Tien minuten (voor/over) (januari)

- **Leerdoelen:**
 - De leerlingen kunnen kloklezen op tien minuten nauwkeurig (voor en over).
 - De leerlingen passen voorgaande leerstof toe in gemengde oefeningen.
- **Werkvormen:**
 - Klokken invullen en tekenen op werkblad.
 - Kloklezenquiz met flitskaarten.
 - Klasgenootjes uitdagen: "Wie heeft het goed en snel?"
- **Aandachtspunten:**
 - Benadruk dat "tien voor" dicht bij het volgende uur ligt.
 - Combineer bewust met kwartier- en halve uren om verwarring te voorkomen.

Fase 6: Vijf minuten (voor/over) (februari)

- **Leerdoelen:**
 - De leerlingen kunnen kloklezen op vijf minuten nauwkeurig (voor en over).
 - De leerlingen passen vijf en tien minuten afwisselend toe.
- **Werkvormen:**
 - Werkbladen met mix (5, 10, kwart).
 - Tekenklok: laat leerlingen zelf de wijzers tekenen.
 - Competitiespel in groepjes.
- **Aandachtspunten:**
 - Besteed extra aandacht aan precieze plaats van wijzers bij 5 en 10.
 - Controleer of ze ook digitaal de juiste notatie kennen.

Fase 7: Kloklezen tot op de minuut analoog & digitaal (maart)

- **Leerdoelen:**
 - De leerling leest een analoge klok tot op de minuut nauwkeurig.
 - De leerling leest een digitale klok tot op de minuut nauwkeurig.
 - De leerling koppelt analoge en digitale tijden op de minuut juist.
 - De leerling zet wijzers juist op een analoge klok voor een opgegeven minuut.
 - De leerling verklaart het verschil tussen "voor" en "over" in minuten.
- **Werkvormen:**
 - Klassikale instructie met demonstratieklok
 - Duo-oefeningen met klokjes en kaartjes
 - Werkbladen met analoog ↔ digitaal invuloefeningen
 - Spelvormen: bingo, memory, kwartet met minuten
- **Aandachtspunten:**
 - Tempo: laat leerlingen eerst vertrouwd raken met 5-minutenblokken, dan naar elk minuutje.
 - Benoem het verschil tussen "03" en "3" in digitale tijd (lezen als '03').
 - Differentieer voor leerlingen die nog moeite hebben met kwartieren.

Fase 8: Tijd meten en vergelijken (april)

- **Leerdoelen:**
 - De leerlingen kunnen de duur tussen twee tijdstippen berekenen.
 - De leerlingen vergelijken gebeurtenissen op duur en volgorde.
- **Werkvormen:**
 - Vergelijkopdrachten: "Wat duurt langer?"
 - Meet- en registreeropdracht (bijv. hoe lang duurt een activiteit?).
 - Volgordeoefeningen op werkblad.
- **Aandachtspunten:**
 - Maak gebruik van concrete voorbeelden (schooldag, sportles).
 - Controleer of ze start- en eindtijd goed noteren.

Fase 9: Functioneel tijdsgebruik (mei)

- **Leerdoelen:**
 - De leerlingen kunnen een dagplanning opstellen en lezen.
 - De leerlingen gebruiken kloklezen functioneel in een context.
- **Werkvormen:**
 - Eigen dagplanning maken en uitwisselen.
 - Zoek de snelste route (wie is op tijd klaar?).
 - Herhalingsquiz met gemengde opdrachten.
- **Aandachtspunten:**
 - Motiveer leerlingen door hun eigen planning te laten presenteren.
 - Help leerlingen realistische inschattingen te maken.

Fase 7: Evaluatie en spelvormen (juni)

- **Leerdoelen:**
 - De leerlingen kunnen kloklezen op vijf minuten nauwkeurig (analoog en digitaal).
 - De leerlingen passen kloklezen toe in spelvormen en evaluatie.
- **Werkvormen:**
 - Bingo, memory, estafette met klokken.
 - Eindtoets met gemengde opgaven.
 - Groepsspel met tijdsopdrachten.
- **Aandachtspunten:**
 - Zorg voor positieve afsluiter en succeservaring.
 - Geef extra ondersteuning aan wie nog moeite heeft, zonder druk.

Structuur per maand

Elke maand bevat:

- 8 instructielessen van 25' (2/week)
- 20 dagstarters (1/dag)
- 4 huistaken (1/week)
- 1 differentiatieblok (spelvormen, duo-opdrachten)
- 1 herhalings- en evaluatiemoment

Overzicht leerdoelen volgens OVSG / ZILL

De leerdoelen uit deze handleiding zijn afgestemd op de eindtermen en leerplandoelen van het GO! (ZILL of OVSG). Ze vallen onder:

- Meetkunde en metend rekenen (tijd meten, lezen van uurwerken)
- Functionele geletterdheid (dagindeling, planning)
- Executieve functies (plannen, tijdsbesef)
- Taalontwikkeling (precies en logisch taalgebruik rond tijd)

Bij elk hoofdstuk in deze handleiding wordt het doel expliciet gelinkt aan het curriculum.

4. Instructieaanpak per leerdoel

In dit hoofdstuk vind je per leerdoel een duidelijke instructieaanpak, telkens opgebouwd uit:

- Doelstelling
- Benodigde voorkennis
- Didactische werkvormen
- Instructie en inoefening
- Aandachtspunten
- Suggesties voor differentiëren

1. Lezen van volle uren (analoog en digitaal)

Doelstelling

De leerling leest correcte tijdsaanduidingen van volle uren af op analoge en digitale klokken.

Voorkennis

- Begrip van 'uur' als tijdseenheid
- Kunnen tellen tot 12 (voor analoog) en tot 24 (voor digitaal)

Didactische werkvormen

- Klassikale instructie met instructieklok
- Oefenen in duo's met klokkaartjes
- Functionele toepassingen: "Wie kan de klok aflezen aan het bord?"

Instructie & inoefening

- Toon een analoge klok op het bord en wijs op de kleine wijzer: "Die vertelt ons het uur."
- Laat leerlingen verwoorden: "De kleine wijzer staat op de 8 → Het is 8 uur."
- Leg de link met de digitale klok: 08:00 of 20:00
- Oefen afwisselend met kaartjes, apps en op papier.

Aandachtspunten

- Verwisselen van grote en kleine wijzer komt vaak voor → nadruk op functie
- Maak gebruik van routines (dagelijks startmoment: "Wie leest de klok?")

Differentiëren

- Verlengde instructie: werk met een klok waarop het uur aangegeven is.
- Uitdaging: Laat leerlingen onderscheid maken tussen 08:00 en 20:00 (context geven: ochtend of avond?)

2. Halve uren correct lezen

Doelstelling

De leerling leest het halve uur correct af op analoge en digitale klokken.

Voorkennis

- Volle uren
- Basisgetalbegrip tot 30

Didactische werkvormen

- Instructieklok met halve uren
- Digitale weergave: "Het is 3 uur 30 minuten"
- Speelse werkvorm: klokkenmemory met 3:30 – analoge klok – 'middagpauze'

Instructie & inoefening

- Analoge klok: "Kleine wijzer tussen 3 en 4, grote op 6 = 3 uur 30 minuten."
- Digitale klok: "Zie je 3:30? Dat is hetzelfde als half vier in relatieve lezing, maar wij noemen dit: 3 uur 30."
- Laat leerlingen matchen: klok – digitale tijd – activiteit

Aandachtspunten

- Visueel-inschattend vermogen van 'tussen twee uren'
- Leerlingen durven 3:30 nog benoemen als 4:30 → nadruk op kleine wijzer

Differentiëren

- Verlengde instructie: met kleurencodes op de klok
- Uitdaging: introduceer 15:30 – 24-uren klok

3. Kwartieren: kwart voor / kwart over

Doelstelling

De leerling leest 'kwart over' en 'kwart voor' correcte af op een analoge en digitale klok.

Voorkennis

- Begrip van een kwart als 15 minuten
- Volle en halve uren

Didactische werkvormen

- Bewegingsspel: kinderen vormen met armen de wijzers
- Klokspellen (domino, klokdobbelspel)

Instructie & inoefening

- Wijs op de '3' op de klok → kwart over (15 minuten)
- Wijs op de '9' → kwart voor (45 minuten)
- Oefen expliciet: "Het is kwart over 6" ↔ "6 uur 15"
- Gebruik van klokkaartjes + pictogrammen (ontbijt, turnen)

Aandachtspunten

- Leerlingen verwarren 'voor' en 'over' → gebruik tijdlijn of klok met kleuren
- Digitale koppeling blijft lastig: 7:45 = kwart voor 8 → leer kinderen het verschil herkennen

Differentiëren

- Basis: enkel aflezen en benoemen
- Uitdaging: laat kinderen zelf situaties verzinnen bij de klok (bv. kwart voor bedtijd)

4. Tijd tot op 5 minuten lezen: voor en over het uur

Doelstelling

De leerling leest tijden in stappen van 5 minuten nauwkeurig af (bv. vijf voor acht).

Voorkennis

- Voorgaande leeswijzen
- Tellen met sprongen van 5

Didactische werkvormen

- Klok met aanduiding per 5 minuten
- Klokestafette in groep

Instructie & inoefening

- Herhaal sprongen van 5 minuten tot 60
- Oefen kloklezen met nadruk op positiebepaling van grote wijzer
- Koppel analoog en digitaal: "Het is 10 uur 25 → vijf voor half elf?"

Aandachtspunten

- Kinderen moeten leren de klok 'terug' te lezen (voor het uur)
- Begeleiding bij klok zonder minutenaanduiding

Differentiëren

- Ondersteuning: klokken met kleuren per vijf minuten
- Uitdaging: lege klokken invullen zonder aanduiding

5. Tijd tot op de minuut lezen

Doelstelling

De leerlingen kunnen de tijd op een analoge en digitale klok tot op de minuut nauwkeurig aflezen, noteren en zetten.

Voorkennis

- Klokkezen in hele uren, halve uren en kwartieren (analoog & digitaal)
- Wijzers op de klok benoemen (kleine/grote wijzer)
- Begrippen: voor/over, kwart voor/over, halve

Didactische werkvormen

- Klassikale instructie met demonstratieklok.
- Vragend-ontdekkend gesprek.
- Duo-oefeningen met oefenklokjes.
- Zelfstandig werk op werkbladen.
- Spelvormen (bingo, memory, dobbelspel, kwartet).

Instructie & inoefening

- Herhaal sprongen van 5 minuten op de klok tot 60.
- Laat leerlingen meelezen en zetten op oefenklokken: "De grote wijzer staat op 3, hoe laat is het?" → focus op positiebepaling grote wijzer per minuut.
- Introduceer minuten tussen de 5-minutenpunten: "Wat als de grote wijzer nog één streepje verder staat?" → tel verder per minuut.
- Laat leerlingen kloktijden hardop benoemen en noteren: analoog → digitaal en digitaal → analoog.
- Oefen systematisch met vragen als:
 - "Het is 10 uur 25 → wat is dat 5 minuten later?"
 - "De digitale klok zegt 12:47, waar zet je de wijzers?"
- Gebruik spelvorm om vlotheid te vergroten en motivatie hoog te houden.

Aandachtspunten

- Zorg dat leerlingen eerst het 5-minutennetwerk beheersen voor je individuele minuten introduceert.
- Blijf terminologie consequent gebruiken: 'voor', 'over', 'half'.
- Wijs op het verschil tussen "03" en "3" in digitale tijd en het belang van de nul.
- Let op bij spiegelen van wijzers en verwisselen groot/klein.

Differentiëren

- Ondersteuning: klokken met kleuren per vijf minuten
- Uitdaging: lege klokken invullen zonder aanduiding

5. Tijd meten: verschil in uren en minuten

Doelstelling

De leerling berekent eenvoudige tijdsverschillen op klokbasis.

Voorkennis

- Begrip 'tijd' als meetbare grootte
- Uren/minuten structureren

Didactische werkvormen

- Dagplanning maken
- Realistische contextopgaven ("De film begint om 19:15 en eindigt om 20:00.")

Instructie & inoefening

- Start met visueel ondersteunde tijdlijnen
- Leer leerlingen strategieën aan: afronden naar volledig uur → overschot
- Gebruik van klokrekenraadsels en contextvragen

Aandachtspunten

- Leerlingen tellen soms 'te ver' door bij overschrijdingen
- Spreek luidop denkstrategieën uit (modelleren)

Differentiëren

- Basis: oefeningen zonder uurgrensoverschrijding
- Uitdaging: combineren met andere meetinhouden (duur van activiteiten, schema's analyseren)

5. Lesopbouw per maand

SEPTEMBER – Oriëntatie & herhaling basiskennis

Doelen:

- Herhalen hele uren (analoog & digitaal)
- Kennen & toepassen halve uren

Lesindeling:

- Week 1: starttoets / spelletje om voorkennis te peilen + herhalen hele uren
- Week 2: oefenen hele uren (analoog ↔ digitaal) in werkbladen & spelvormen
- Week 3: kennismaken met halve uren op analoge klok + wijzers zelf zetten
- Week 4: halve uren oefenen (analoog ↔ digitaal) + mix hele & halve uren in spelvorm

OKTOBER – Halve uren, kwartieren (voor/over), digitaal/analoog

Doelen:

- Kwart voor/over lezen (analoog & digitaal)
- Verschil tussen analoog & digitaal begrijpen
- Herhalen halve uren

Lesindeling:

- Week 1: herhalen halve uren + kennismaken kwart over (analoog ↔ digitaal)
- Week 2: kwart over verder inoefenen + kennismaken kwart voor
- Week 3: kwart voor verder inoefenen + verschil kwart over/voor benadrukken
- Week 4: mix halve uren & kwartieren (analoog ↔ digitaal) in werkvormen/spelletje

NOVEMBER – Kwartieren en tijd combineren

Doelen:

- Tijden combineren in dagindeling
- Herhalen hele, halve en kwarturen

Lesindeling:

- Week 1: dagindeling bespreken + tijden lezen in context
- Week 2: oefenen met meerdere tijdstippen (bv. schooldag invullen)
- Week 3: herhaling hele, halve & kwarturen via schema's & opdrachten
- Week 4: mixoefeningen: dagplanningen & kloklezen samen

DECEMBER – Tijd combineren

Doelen:

- Dagindeling maken met tijd
- Relatie leggen tussen activiteiten en kloktijden

Lesindeling:

- Week 1: tijdschema's analyseren (schooldag)
- Week 2: zelf dagindeling maken (groepsoefening)
- Week 3: verschil bespreken tussen kloktijd en subjectieve tijd ("Wat duurt lang/kort?")
- Week 4: herhaling en evaluatiemoment

JANUARI – Tien minuten (voor/over)

Doelen:

- Berekenen hoeveel tijd verstreken is (uren)
- Eenvoudige tijdsschema's toepassen

Lesindeling:

- Week 1: tijdsduur in volle uren (bv. van 8u tot 11u)
- Week 2: vergelijken van tijdsschema's (film, maaltijd)
- Week 3: oefeningen met start- en eindtijd
- Week 4: kloklopen + herhaling

FEBRUARI – Vijf minuten (voor/over)

Doelen:

- Tijdsduren berekenen met uren én minuten
- Tijdsverschil inschatten en berekenen

Lesindeling:

- Week 1: intro: verschil tussen kloklezen en tijdsduur
- Week 2: tijdsduur berekenen in context (bv. "de bus rijdt van 13:45 tot 14:10")
- Week 3: oefenen met tijdslijn
- Week 4: digitale tijdssprongen

MAART – Klokkezen tot op de minuut

Doelen:

- Klok lezen tot op de minuut (analoog & digitaal)
- Wijzers juist zetten op een opgegeven minuut
- Voor en over minuten benoemen en herkennen

Lesindeling:

- Week 1: Herhalen kwartieren + introductie minuten in 5-tallen (5, 10, 15...)
- Week 2: Minuten tot op 1 nauwkeurig (analoog) oefenen in duo's en werkbladen
- Week 3: Minuten digitaal lezen en koppelen aan analoog
- Week 4: Mixen analoog & digitaal tot op de minuut in spelvorm

APRIL – 24-uren klok verdiepen

Doelen:

- Digitale tijd tot 24u correct lezen en begrijpen
- Relatie leggen tussen AM/PM en 24-uren klok

Lesindeling:

- Week 1: herhaling 12u vs. 24u-notatie
- Week 2: realistische contexten (treintabel, sportwedstrijden)
- Week 3: oefenen met mix van analoog/digitaal
- Week 4: herhaling + toetsmoment

MEI – Herhaling & verdieping

Doelen:

- Toepassen van alle klokvormen in context
- Oefenen op tijdsbesef en schatting

Lesindeling:

- Week 1: gemengde oefensessies (werkbladen, duo-oefeningen)
- Week 2: realistische opdrachten (schema's, tijdsplanningen)
- Week 3: klokkezen in spelsituaties (estafette, memory)
- Week 4: observatie + differentiatiegroepen

JUNI – Toepassen & evalueren

Doelen:

- Alle klokvormen toepassen in levensechte situaties
- Zelfstandig kunnen omgaan met tijd in functie van dagindeling

Lesindeling:

- Week 1: projectweek: “De dag van de klas” (planning maken + uitvoeren)
- Week 2: kloklezen in thema-opdrachten (bijv. sportdag)
- Week 3: evaluatiemomenten (quiz, toets, zelfevaluatie)
- Week 4: afsluiter: kloklezen in spelvorm

6. Lesfiches per maand

SEPTEMBER – Oriëntatie & herhaling basiskennis (week 1 - L1)

Onderwerp: Starttoets & herhaling hele en halve uren (25')	
Doel: Nagaan welke kennis de leerlingen hebben over hele en halve uren. Werkvorm: Individueel en klassikaal spel	
Lesdoelen: • De leerling toont wat hij/zij nog weet over hele en halve uren. • De leerling kan enkele hele en halve uren aflezen op een analoge klok. • De leerling kan enkele hele en halve uren aflezen op een digitale klok. • De leerling kan kloktijden koppelen aan dagmomenten.	
Materialen: • Werkblad: Starttoets - september week 1 - L1	• Klokkaartjes (hele en halve uren - analoog) • Ik heb, wie heeft? (hele en halve uren)
Lesverloop:	
Intro (5'): Vertel dat jullie dit schooljaar veel met klokken gaan werken. We ontdekken. vandaag wat jullie nog weten over klokkijken. Tijd is overal om ons heen: op school, thuis, onderweg. we testen eerst wat je nog kan en frissen we samen onze kennis op. Vraag: "Wie denkt dat hij/zij al goed klok kan kijken? Wat weet je nog?"	
Kern (15'): • De leerlingen maken individueel een korte starttoets. ◦ 5 klokken analoog (hele en halve uren) en 5 digitaal. • Bespreek enkele antwoorden klassikaal. • Herhaal hoe je een analoge klok leest bij hele en halve uren. ◦ We koppelen dit aan de digitale tijd. • Vervolgens oefenen we klassikaal op een werkblad.	
Slot (5'): Tot slot spelen we klassikaal het spel Ik heb, wie heeft, waarbij ze analoge en digitale tijden verbinden. Geef complimenten voor wat ze al weten en zeg dat jullie deze maand alles zullen herhalen én nieuwe dingen leren.	

SEPTEMBER – Oriëntatie & herhaling basiskennis (week 1 - L2)

Onderwerp:

Herhaling hele uren (25')

Doel: Oefenen hele uren op speelse, bewegende manier.

Werkvorm: Bewegend leren (wandel/zoekspel)

Lesdoelen:

- De leerlingen lezen hele uren op een analoge klok.
- De leerlingen lezen hele uren op een digitale klok.
- De leerlingen koppelen analoge en digitale tijd bij hele uren.
- De leerlingen werken samen en bewegen tijdens het leren.

Materialen:

- Tijd-tikkertje - klokkaartjes (hele uren - analoog + digitaal)
- Veiligheidsspelden

Lesverloop:

Intro (5'):

Tijd leren lezen kan ook leuk en actief zijn! Vandaag ga je bewegen terwijl je oefent. Zorg dat je goed kijkt en goed samenwerkt.

Spel (15'):

Tijd-tikkertje

- De leerkracht is de "tijd".
- Alle leerlingen dragen een klokkaartje A5 op de buik (vb. 2 uur, 4 uur...).
- Één leerling is de tikker.
- Alle leerlingen lopen door elkaar.
- De "tijd" roept een uur, bv. "drie uur!" (niet het uur van de tikker).
- Wie die tijd draagt/dragen, moet(en) vluchten. De rest blijft staan.
- Als de tikker het juiste uur tikt (tikt de juiste leerling aan), wordt die leerling de nieuwe tikker.

Slot (5'):

Leuk gewerkt! Jullie hebben bewezen dat je de tijden ook al in beweging goed kan lezen. Leg uit dat jullie volgende week halve uren zullen herhalen.

SEPTEMBER – Oriëntatie & herhaling basiskennis (week 2 - L3)

Onderwerp:

Herhaling halve uren (25')

Doel: Oefenen in duo's op halve uren (analoog ↔ digitaal)

Werkvorm: Tijdenduo's + duo-werkblad

Lesdoelen:

- De leerlingen lezen halve uren op een analoge klok.
- De leerlingen lezen halve uren op een digitale klok.
- De leerlingen verbinden analoge en digitale tijd correct.
- De leerlingen overleggen en helpen elkaar.

Materialen:

- Werkblad: halve uren - september week 2 - L3

- Grote demonstratieklok (digitaal)
- Oefenklokjes
- Tijdenduo's (halve uren)

Lesverloop:

Intro (5'):

Verwelkom de leerlingen en vertel dat ze vandaag iets nieuws herhalen: halve uren.

Vraag: Wat betekent het als de kleine wijzer op 3 staat en de grote wijzer op 12? Wat als de grote wijzer op 6 staat?

Leg uit dat een uur uit twee gelijke delen bestaat en dat elk deel een half uur is.

- Schrijf op bord: 1 uur = 2 halve uren.

Kern (15'):

- Toon op de grote demonstratieklok hoe 1 uur eruit ziet: grote wijzer op 12.
- Draai de grote wijzer naar 6 en leg uit dat dit een half uur later is. Benoem: half drie, half vier...
 - Leerlingen doen met hun eigen klokje dezelfde oefening en benoemen wat ze zien.
 - Vraag: Hoeveel halve uren passen er in 1 uur? Laat antwoorden en herhaal samen.
- Tijdenduo's: Jullie krijgen elk een kaart met een klok (analoog of digitaal) waarop een half of heel uur staat. Zoek in de klas de leerling met dezelfde tijd.
 - Laat de kinderen rondlopen en hun duo zoeken. Controleer tussendoor of de duo's juist zijn en help waar nodig.
- Elk duo krijgt een werkblad met oefeningen.
 - De duo's werken samen en overleggen om de opdrachten te maken.
- Loop rond en geef hulp of extra uitleg aan duo's die het moeilijk vinden.

Slot (5'):

Bespreek het werkblad kort met de klas: Wat hebben jullie vandaag geleerd? Hoeveel halve uren gaan er in één uur?

Geef complimenten voor de samenwerking in duo's.

SEPTEMBER – Oriëntatie & herhaling basiskennis (week 2 - L4)

Onderwerp:

Herhalen halve uren (25')

Doel: Oefenen halve uren via spel.

Werkvorm: Spel in groepjes

Lesdoelen:

- De leerlingen lezen halve uren op een analoge klok.
- De leerlingen lezen halve uren op een digitale klok.
- De leerlingen koppelen analoge en digitale tijd correct.
- De leerlingen passen de leerstof toe in een spelcontext.

Materialen:

- Klokestafette (hele en halve uren)

Lesverloop:

Intro (5'):

Verwelkom de leerlingen en leg uit dat ze vandaag opnieuw gaan oefenen met het lezen van klokken, maar op een leuke, actieve manier.

Vraag kort: Wie kan uitleggen wat een half uur is? Bespreek samen enkele voorbeelden en herhaal dat in één uur twee halve uren zitten. Leg uit dat ze straks in groepjes gaan bewegen en tijden opschrijven.

Spel (15'):

- Verdeel de leerlingen in 3 à 4 groepen van gelijke grootte.
 - Laat elke groep in één rij achter elkaar staan aan één kant van de speelplaats.
- Aan de overkant hangen 10 kaarten met klokken (digitaal) en in de hoek linksboven staat een nummer (1–10).
- Leg uit:
 - De eerste leerling in de rij loopt naar de overkant en kijkt goed naar een klok.
 - Hij/zij onthoudt de tijd, loopt terug naar de groep en noteert de tijd en de juiste verwoording op het werkblad bij het juiste nummer.
 - Daarna mag de tweede leerling vertrekken, ga door tot alle klokken genoteerd zijn.
 - Benadruk dat ze moeten opletten dat ze het antwoord steeds bij het juiste nummer moeten noteren.
- Loop rond en help leerlingen die moeite hebben met het correct benoemen van halve uren of het noteren van de digitale tijd.

Slot (5'):

Roep de groepen samen en bespreek een paar antwoorden klassikaal.

Vraag: Welke tijden vonden jullie makkelijk? Welke moeilijk?

Geef complimenten voor hun inzet en benoem dat het belangrijk is om goed te kijken naar de positie van de grote en kleine wijzer.

SEPTEMBER – Oriëntatie & herhaling basiskennis (week 3 - L5)

Onderwerp:

Herhalen hele en halve uren (25')

Doel: Herkennen en toepassen van hele en halve uren op de analoge klok.

Werkvorm: Instructie + individueel gedifferentieerd werkblad

Lesdoelen:

- De leerlingen benoemen hele en halve uren op een analoge klok.
- De leerlingen zetten zelf de wijzers op een heel en half uur.
- De leerlingen passen de hele en halve uren toe in oefeningen op eigen niveau.
- De leerlingen leren dat een half uur 30 minuten is.

Materialen:

- Gedifferentieerd werkblad: hele en halve uren - september week 3 - L5
- Grote demonstratieklok (digitaal)
- Oefenklokjes

Lesverloop:

Intro (5'):

Start de les door te zeggen: We kennen ondertussen de hele en halve uren.

Vraag: Weet iemand nog wat er gebeurt als de grote wijzer op de 6 staat?

Herhaal kort uit dat een half uur precies de helft van een uur is, ofwel 30 minuten.

Noteer op het bord: 1 uur = 60 minuten → half uur = 30 minuten.

Kern (15'):

- Toon op de bordklok meerdere halve uren, bijvoorbeeld half 3, half 7.
 - Vraag telkens: Welke tijd zie je hier?
- Laat de leerlingen zelf meedoen met hun oefenklokjes:
 - Draai je klokje naar half 4. En nu naar half 9. Corrigeer waar nodig.
- Herhaal: Bij een half uur staat de grote wijzer op de 6. De kleine wijzer staat halverwege de uren.
- Deel de gedifferentieerde werkbladen uit. Licht toe dat iedereen op zijn of haar eigen niveau kan oefenen:
 - Niveau 1: Hele en halve uren benoemen op een klok met hulplijnen.
 - Niveau 2: Hele en halve uren benoemen en zelf tekenen.
 - Niveau 3: Hele en halve uren benoemen en verwoorden.
 - Niveau 4: Hele en halve uren benoemen, tekenen en zelf verwoorden.
- Laat de leerlingen individueel werken en loop rond om te begeleiden.

Slot (5'):

Verzamel de leerlingen en complimenteer hen: Goed gedaan! Jullie hebben al veel hele en halve uren goed gelezen en genoteerd.

Vraag: Wie vond het makkelijk? Wie vond het nog wat lastig?

SEPTEMBER – Oriëntatie & herhaling basiskennis (week 3 - L6)

Onderwerp:

Oefenen hele en halve uren (25')

Doel: Hele en halve uren inoefenen op speelse, bewegende manier.

Werkvorm: Bewegend leren (tikspel)

Lesdoelen:

- De leerlingen herkennen hele en halve uren op een analoge klok.
- De leerlingen zetten zelf de wijzers juist bij halve uren.
- De leerlingen passen halve uren toe tijdens een tikspel.
- De leerlingen werken samen en bewegen tijdens het leren.

Materialen:

- Klokkaartjes met hele en halve uren (digitaal)
- Kleine oefenklokjes
- Lintjes of hesjes voor de tikkers

Lesverloop:

Intro (5'):

We gaan vandaag leren én bewegen tegelijk! Weten jullie nog wat een heel uur en een half uur betekent?

Vertel: "Jullie mogen straks meedoen aan een leuk tikspel. Maar pas op: alleen wie goed de klok kan lezen en de juiste tijd kan zetten, kan zichzelf weer bevrijden!"

Kies alvast 2 leerlingen die beginnen als tikker en geef hen een lintje of hesje.

Spel (15'):

- Verdeel de kinderen over de zaal/speelplaats of een ruime plek in de klas.
- Leg de spelregels uit:
 - Twee leerlingen zijn tikkers en proberen anderen te tikken.
 - Wie getikt wordt, krijgt van de tikker een klokkaartje met een heel of half uur. Hiermee gaat hij/zij naar de leerkracht.
 - De leerling krijgt dan een oefenklokje.
 - Door dit klokje juist zetten en de juiste verwoording te geven, mag de leerling weer vrij meedoen.
 - Fout? Dan mag je opnieuw proberen of even wachten tot de leerkracht helpt.
- Laat het spel enkele minuten lopen en wissel daarna de tikkers.

Slot (5'):

Stop het spel en laat de kinderen even uitblazen. Bespreek kort: "Wie vond het makkelijk? Wie vond het soms nog moeilijk? Wat kunnen we de volgende keer beter onthouden?"

Complimenteer de kinderen: "Goed gespeeld én goed geoefend! Jullie kunnen de hele en halve uren al bijna zonder nadenken. Knap gedaan!"

SEPTEMBER – Oriëntatie & herhaling basiskennis (week 4 - L7)

Onderwerp:

Hoekenwerk: herhalen hele & halve uren (25')

Doel: Oefenen via hoekenwerk.

Werkvorm: Hoekenwerk (kwartet + domino + memory + klokpuzzels)

Lesdoelen:

- De leerlingen herkennen hele & halve uren op analoge en digitale klokken.
- De leerlingen koppelen analoog ↔ digitaal correct.
- De leerlingen werken samen in kleine groepjes.
- De leerlingen passen de leerstof toe in verschillende spelvormen.

Materialen:

- Kwartetspel hele en halve uren
- Dominokaarten hele en halve uren
- Memorykaarten hele en halve uren
- Klokpuzzels

Lesverloop:

Intro (5'):

Vertel de leerlingen dat ze vandaag in verschillende hoekjes mogen oefenen met klokkijken. Verdeel de leerlingen in 4 groepjes en wijs elk groepje een starthoek toe. Benadruk: "Werk goed samen en probeer stil te werken zodat iedereen kan oefenen."

Spel (15'):

- Leg kort uit wat er in elke hoek te doen is:
 - Kwartetspel: verzamel 4 kaartjes die samen horen door de juiste tijden te vragen aan je medespelers.
 - Dominospel: leg de juiste kaart tegen de andere kaart met dezelfde tijd (analoog ↔ digitaal).
 - Memoryspel: zoek paren van klokken die dezelfde tijd aangeven.
 - Klokpuzzels: zoek en leg de juiste combinaties van tijd en klokbeeld bij elkaar.
- Begeleid de leerlingen tijdens het hoekenwerk:
 - Help bij het juist aflezen van de klokken.
 - Stimuleer de kinderen om elkaar te helpen en uit te leggen waarom een antwoord juist is.
 - Let op dat de kinderen de materialen netjes behandelen.

Slot (5'):

Roep de kinderen weer samen in de kring of op hun plaats.

Vraag: "Welke hoek vonden jullie het leukste? Wat vond je nog moeilijk?"

Geef complimenten: "Jullie hebben goed samengewerkt en hard geoefend. Zo wordt klokkijken steeds makkelijker. Goed gedaan!"

SEPTEMBER – Oriëntatie & herhaling basiskennis (week 4 - L8)

Onderwerp:

Evaluatie: hele & halve uren (25')

Doel: Evalueren wat leerlingen kennen van hele & halve uren (analoog ↔ digitaal).

Werkvorm: Toetsmoment

Lesdoelen:

- De leerlingen tonen hun kennis van hele uren.
- De leerlingen tonen hun kennis van halve uren.
- De leerlingen zetten wijzers juist op een klok.
- De leerlingen koppelen analoog ↔ digitaal correct.

Materialen:

- Toets: hele en halve uren - september week 4 - L8
- Grote demonstratieklok (digitaal)
- Oefenklokjes

Lesverloop:

Intro (5'):

Spreek de leerlingen rustig en positief toe:

“Vandaag mogen jullie laten zien wat jullie geleerd hebben. Dit is geen strafwerk of een wedstrijd. Toon gewoon wat je al goed kan en probeer je best te doen. Als je iets moeilijk vindt, probeer toch! Daar leren we van.”

Leg kort uit: het evaluatieblad heeft vragen over hele en halve uren, zowel op analoge als digitale klokken. Soms moet je een klok aflezen, soms zelf tekenen.

Kern (15'):

- Deel de evaluatiebladen uit. Zorg dat de leerlingen voldoende afstand hebben zodat ze rustig kunnen werken.
- Geef duidelijke instructies:
- “Lees goed wat er bij elke vraag staat. Werk rustig en netjes. Wie klaar is, legt zijn blad op de hoek van de tafel en mag daarna met de klokkaarten of kleine klokjes verder oefenen.”
- Wandel rond in de klas en houd toezicht, maar geef geen antwoorden. Leg enkel uit wat een opdracht bedoelt als iemand dat niet begrijpt.
- Noteer voor jezelf al observaties: welke leerlingen lijken vlot te werken, welke hebben nog moeite?

Slot (5'):

Wanneer de meeste leerlingen klaar zijn, verzamel je de evaluatiebladen.

Vraag de kinderen: “Wie vond het makkelijk? Wie vond het een beetje moeilijk?”

Geef positieve feedback: “Jullie hebben allemaal hard gewerkt. Goed gedaan!”

Vertel eventueel dat je volgende week met kwartieren verdergaat.

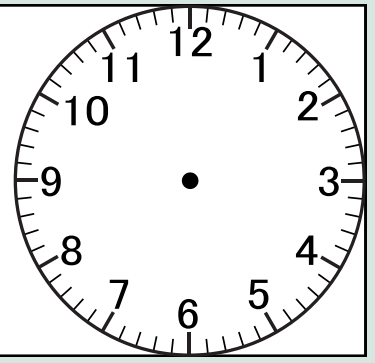
7. *Dagstarters*

SEPTEMBER

Op de volgende vier pagina's vind je dagstarters voor de hele maand september, waarmee je dagelijks kloklezen kunt inoefenen.

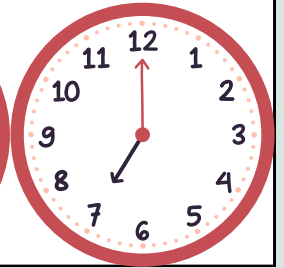
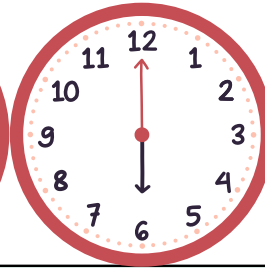
Tekenopdracht

Teken een klok waarop het 9 uur is.
Zorg voor een korte en een lange wijzer.

Meerkeuze

Welke klokken tonen 7 uur?
Kleur de juiste klok.

Verbindingsoefening

Noteer de juiste digitale tijd bij elke analoge klok.

.....

.....

.....

Denkvraag

Wat komt voor 7 uur? Wat komt na 7 uur?

Schrijf beide antwoorden in digitale tijd.

Schrijf op: voor 7 uur → na 7 uur

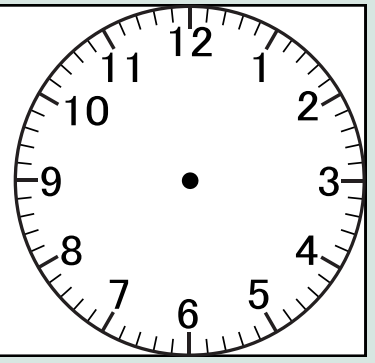
Ordeningsoefening

Zet deze tijden in de juiste volgorde (van vroeg naar laat): 5u, 3u, 8u, 1u

Schrijf op: → → →

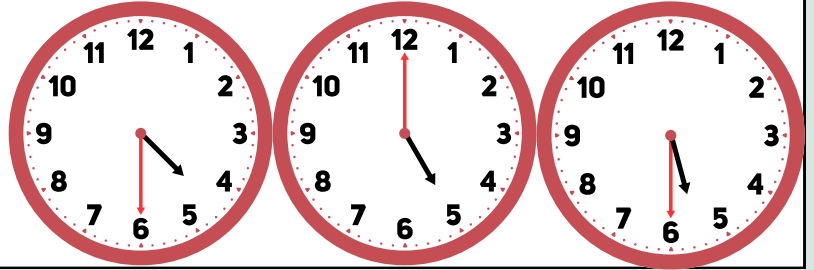
Tekenopdracht

Teken een klok waarop het half 9 is.
Zorg voor een korte en een lange wijzer.

Meerkeuze

Welke klokken tonen half 5?
Kleur de juiste klok.

Omschrijf in woorden

Schrijf bij deze digitale tijd in woorden:

.....

Denkvraag

Wat komt voor half drie? Wat komt na half drie?

Schrijf beide antwoorden in digitale tijd.

Schrijf op: voor half drie → na half drie

Toutenanalyse

Youssef zegt: "Het is half tien" bij een klok die 10:30 toont. Is dat juist? Waarom (niet)?

.....

.....

Vergelijken

Wat duurt langer: 1 uur of een half uur? Hoe weet je dat?

.....

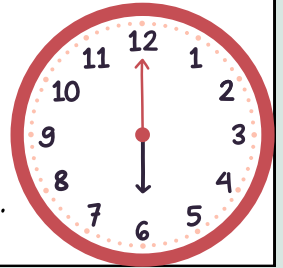
.....

Invoeltoefening

Vul aan in digitale tijd:

Vul de verwoording aan:

.....

Dagindeling

Wat doe jij om 7:00?

En wat doe jij om 12:30?

Omschrijf in woorden

Noteer de juiste verwoording:

06:30 →

15:00 →

Logisch nadenken

Ik sta op om 07:00 en vertrek naar school om 08:30. Hoeveel tijd zit ertussen?

.....

.....

Verbindingsoefening

Noteer de juiste digitale tijd bij elke analoge klok.

.....

.....

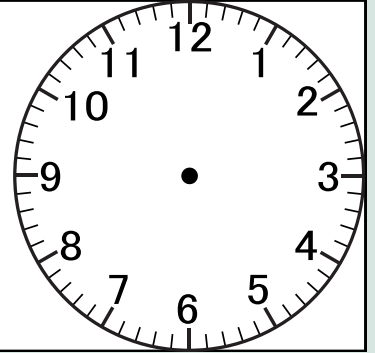

.....

Tekenopdracht

Teken een klok waarop het half 6 is.

Zorg voor een korte en een lange wijzer.

Schatvraag

Hooveel halve uren zitten er tussen 6u en 9u?

.....

.....

Verbindingsvraag

Noteer de digitale tijden bij activiteiten:

Start schooldag →

Middagmaal →

Zelfcontrole

Kruis aan wat je goed kunt:

☐ Ik herken volle uren

☐ Ik kan een klok tekenen

☐ Ik herken halve uren

☐ Ik weet wat er voor en na een uur komt

8. *Huistaken*

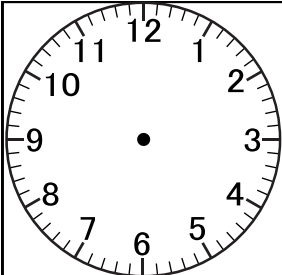
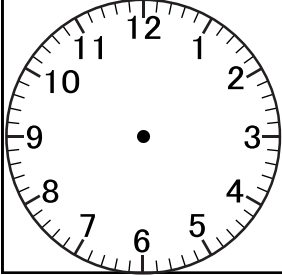
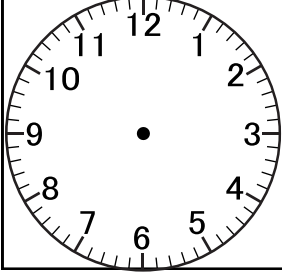
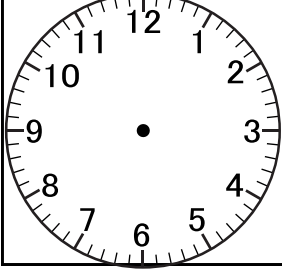
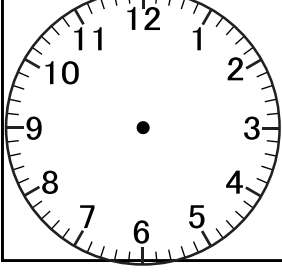
8.1. *Huistaken september*

Op de volgende vier pagina's vind je huistaken voor de hele maand september, waarmee je wekelijks kloklezen kunt inoefenen.

Week 1: Tijdzoeker

Opdracht:

Zoek in huis 5 voorwerpen of momenten die je kunt koppelen aan een vol uur (bijvoorbeeld: ontbijt om 8 uur, tv-kijken om 18 uur). Teken of schrijf deze tijdsmomenten op, en teken er een analoge klok bij.

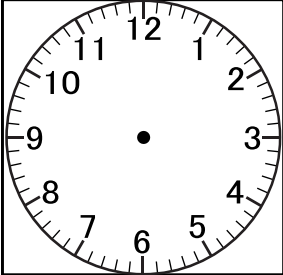
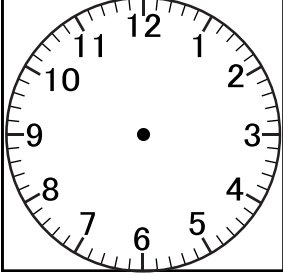
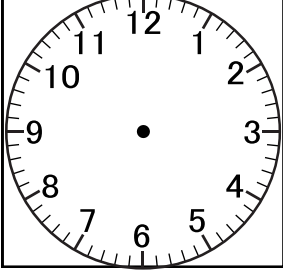
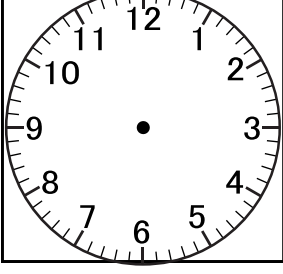
Digitale tijd:	Wat doe je nu + tekening:	Analoge klok:
08:00		
12:00		
16:00		
18:00		
20:00		

Week 2: Kloktekening

Opdracht:

Noteer de verwoording van de digitale tijdstippen.

Teken naast elke verwoording ook de wijzers op de analoge klok.

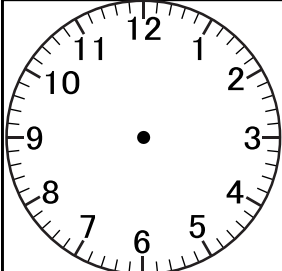
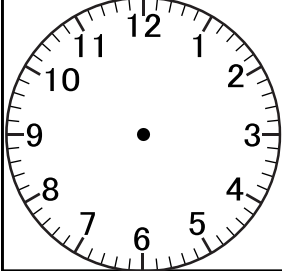
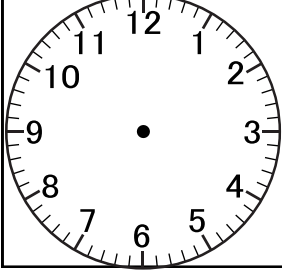
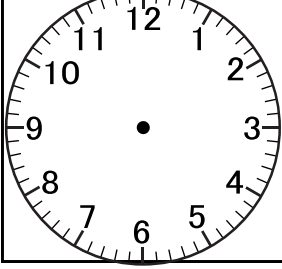
Digitale tijd:	Verwoording:	Analoge klok:
07:30		
10:30		
12:30		
19:00		

Week 3: Tijdenduo's thuis

Opdracht:

Kijk op 4 momenten tijdens de dag naar de klok in huis (analoog of digitaal).

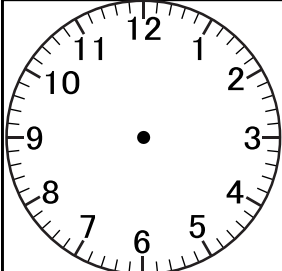
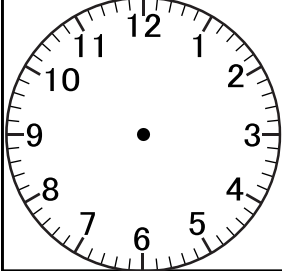
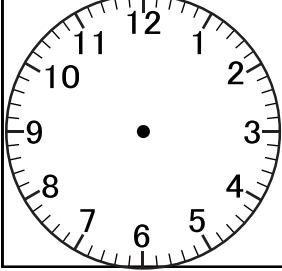
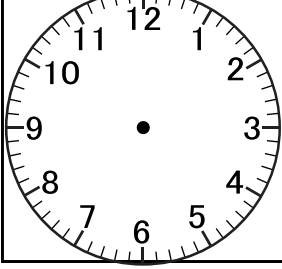
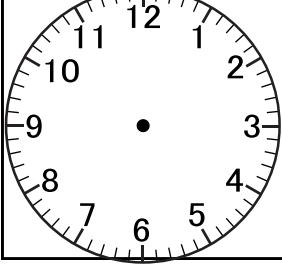
Noteer het digitale tijdstip dat je ziet, schrijf wat je doet en teken daarnaast de wijzers voor de analoge klok.

Digitale tijd:	Wat doe je nu:	Analoge klok:
..... :		
..... :		
..... :		
..... :		

Week 4: Mijn dag in tijdstippen

Opdracht:

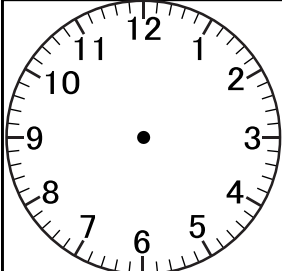
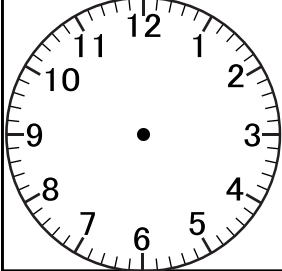
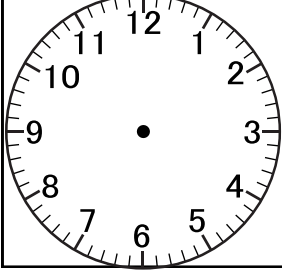
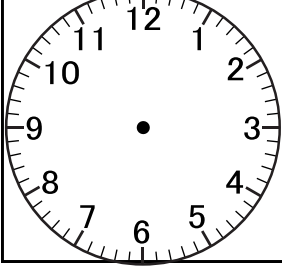
Schrijf 5 momenten van jouw dag op met het juiste tijdstip in digitale én analoge vorm. Teken er indien nodig een klok bij.

Digitale tijd:	Verwoording en wat doe je nu?	Analoge klok:
07:00		
13:00		
14:30		
15:30		
19:30		

Week 5: nog aan te vullen

Opdracht:

Schrijf 5 momenten van jouw dag op met het juiste tijdstip in digitale én analoge vorm. Teken er indien nodig een klok bij.

Digitale tijd:	Verwoording en wat doe je nu?	Analoge klok:
07:00		
13:00		
14:30		
15:30		
19:30		